

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Mgr. Michal Haník

SPRIEVODCA DIGITÁLNOU FOTOGRAFIU 3. časť

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava

Autor UZ: Mgr. Michal Haník

Kontakt na autora UZ: ZŠ Nižný Mirošov, Školská 56,
090 11 Nižný Mirošov,
zsnmirosov@nmirosov.edu.sk

Názov: Sprievodca digitálnou fotografiou
3. časť

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Martin Farbar

ISBN 978-80-565-0556-4

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

OBSAH

1	VYVÁŽENIE BIELEJ	3
2	ZÁKLADY KOMPOZÍCIE	6
3	PRÁCA S BLESKOM	10
4	MAKROFOTOGRAFIA	13
5	ŠPORT A RÝCHLY DEJ	16
6	DOMÁCE A DIVÉ ZVIERATÁ	20
	ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	23

1 VYVÁŽENIE BIELEJ

Na rozdiel od ľudského oka sa digitálne fotoaparáty nedokážu automaticky prispôbiť rôznym farbám svetla, čo môže na fotkách spôsobovať neprirodzené podanie farieb.

Na záberoch vytvorených digitálnym fotoaparátom bude okolo sviečky pekná teplá žiara, bežná žiarovka bude vytvárať žlté svetlo a fluorescenčná lampa zase studený odtieň. V umelom svetle pôsobia farby neprirodzene, pretože „videnie“ digitálnych fotoaparátov je navrhnuté vzhľadom na slnečné svetlo – čiže svetlo, ktorého spektrum je tvorené všetkými farbami. Preto treba upraviť „vyváženie bielej farby“ v situáciách, keď svetelné spektrum neobsahuje všetky farby.

Nastavenia vyváženia bielej farby – Poznáme dva spôsoby. Prvým je automatické vyváženie bielej (WB – z angl. white balance), ktoré upraví farby za vás. Toto nastavenie WB možno nájsť v menu fotoaparátu.

Ďalej môžeme v menu WB nájsť päť alebo šesť iných režimov vrátane režimu „zamračené“ (alebo v tieni), „žiarovka“ a „fluorescenčná lampa“. Niektoré budú mať ďalšie režimy, ale všetky majú režim pre „denné svetlo“. Tieto režimy menia spôsob, akým snímač fotoaparátu „vidí“ a zaznamenáva svetlo v závislosti od svetelných podmienok.

Jednotlivé režimy nastavenia dokážu svetlo zachytiť a spracovať presnejšie ako automatický režim. Ak viete, v akom svetle sa chystáte fotiť, nastavte jeden z týchto režimov vyváženia bielej farby na jemnejšie doladenie farebnosti vašich snímok.

Ukážka niekoľkých režimov vyváženia bielej (Obr. 8 až 13):

Obr. 8: Režim Auto

Obr. 9: Režim denné svetlo

Obr. 10: Biele žiarivkové svetlo

Obr. 11: Žiarovka

Obr. 12: Režim Tieň

Obr. 13: Režim Zamračené

Pracovný postup č. 1:

1. Zapneme fotoaparát v režime programovej automatiky a stlačíme tlačidlo vyváženia bielej, skratka „WB“, prípadne v menu fotoaparátu vyberieme položku vyváženie bielej.
2. Nastavíme hodnotu na automatické vyváženie bielej.
3. Zaostríme a exponujeme.

Pracovný postup č. 2:

1. Fotografovanú scénu bude predstavovať miestnosť osvetlená obyčajnou žiarovkou.
2. Fotoaparát máme v režime programovej automatiky. Zapneme si funkciu vyváženia bielej a nastavíme hodnotu „žiarovka“.
3. Zaostríme a exponujeme.
4. Opäť si nastavíme hodnotu bielej, tentoraz na „denné svetlo“.
5. Zaostríme a exponujeme.
6. Porovnáme obidve fotky.
7. Postupne si vyskúšame všetky hodnoty vyváženia bielej.

Pracovný postup č. 3

1. Funkciu „užívateľské nastavenie vyváženia bielej“ obsahujú niektoré pokročilejšie aparáty.
2. Namierime objektív fotoaparátu na biely papier, napríklad výkres, ručne zaostríme a exponujeme.
3. V menu prístroja vyberieme položku „užívateľské nastavenie vyváženia bielej“.
4. Zobrazí sa obrazovka pre užívateľské nastavenie vyváženia bielej, podľa pokynov si prenesieme vyfotografovaný snímok a stlačíme potvrdzujúce tlačidlo.
5. V menu vyváženia bielej si navolíme hodnotu „užívateľské nastavenie“ a potvrdíme.
6. Teraz správne nastavenie pre fotografovanú scénu a môžeme exponovať.

2 ZÁKLADY KOMPOZÍCIE

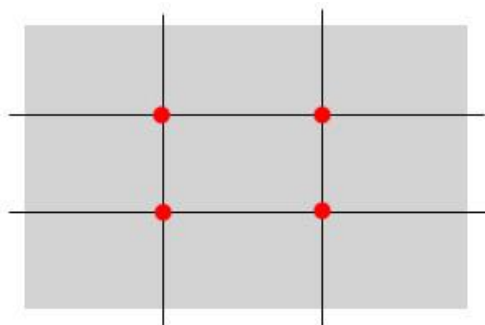
Samotné nastavenie hodnôt na fotoaparáte nestačí. Objekt pre fotografovanie môže vyzerat' veľmi dobre, ale pokiaľ ho zle nakomponujete, fotografia bude nudná, fádna alebo sa vám na nej nebude niečo pozdávať.

Zarámovanie – Vždy sa snažte, aby objekt čo najviac vyplňal rámec fotografie. Ak fotíte osoby, uistíte sa, že na fotke budú dostatočne veľké a zreteľne viditeľné, pretože takto naplno využijete všetky pixle, ktoré máte k dispozícii. Ďalšou metódou je využiť prvky okolia na zarámkovanie vzdialenejších častí scény, napríklad snímať cez okno, ktoré zachytíte na fotke aj s okenným rámom. (Obr. 1)

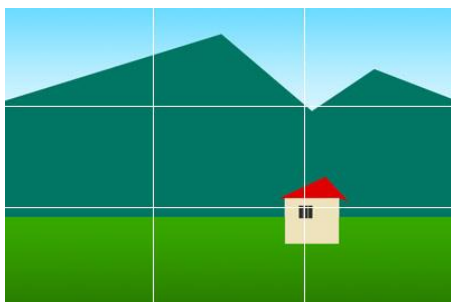

Obr. 1: Príklad na zarámovanie fotky. Fotografovaný objekt je ako keby zarámovaný zeleňou a konármi stromov.

Pravidlo tretín (alebo zlatý rez) – Aby boli vaše fotografie lepšie, skúste sa vyhýbať stredu. Pravidlo komponovania podľa tretín sa osvedčilo mnohým fotografom. Fotografiu pomyselne rozdeľte pomocou štyroch priamok na rovnaké tretiny a vzniknú tak štyri priesečníky. To sú práve tie miesta, kam by sme mali smerovať svoj hlavný objekt. Pravidlo tretín, alebo takzvaný zlatý rez, sa dá využiť u všetkých typov fotografie. U portrétov sa ostří na oči. Pokiaľ fotografujete celú postavu, umiestnite ju na jednu zo zvislých priamok, ale vždy tak, aby jej pohľad smeroval do priestoru fotografie. Rovnaké pravidlo platí pri foteaní tváre, snažte sa ale zamerať priesečník na oči. (Obr. 2 a 3)

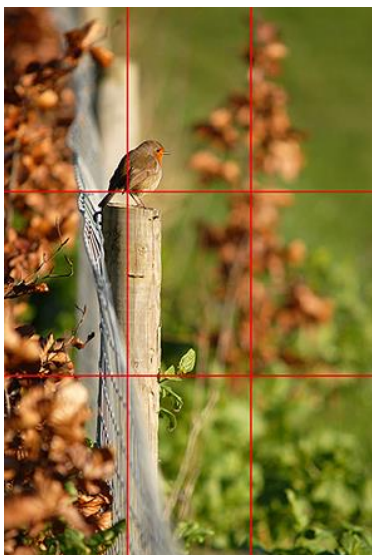

Obr. 2: Pravidlo tretín.

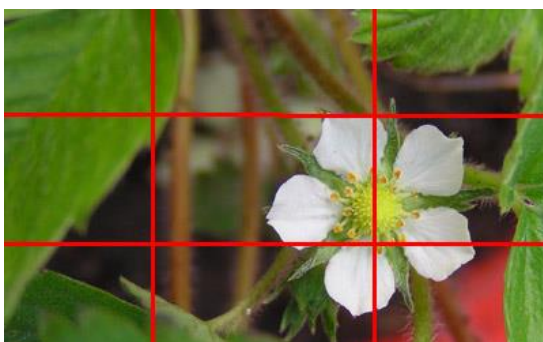

Obr. 3: Typické rozloženie na fotke pri používaní pravidla tretín.

Na výšku alebo na šírku? – Fotoaparát sa dá použiť v horizontálnej a vertikálnej polohe, čiže na šírku a na výšku. Portréty sa väčšinou snímajú na výšku, zatiaľ čo fotografie krajiny sa zväčša robia na šírku. Skúste však trochu experimentovať a uvidíte, čo bude vyzerat' lepšie. (Obr. 4 a 5)

Obr. 4: Kompozícia na výšku s využitím pravidla tretín.

Obr. 5: Kompozícia na šírku so správnym umiestnením fotografovaného objektu.

Stredová kompozícia – Nastáva v prípade, ak je hlavný objekt priamo v strede fotky. Stredovej kompozícii sa snažíme vyhýbať, pokiaľ nemáme dobrý dôvod urobiť to tak zámerne. Takejto fotografii chýba dynamika a pre oko diváka je menej prít'azlivá. (Obr. 6)

Obr. 6: Stredová kompozícia.

Rovnováha – Môžete robiť vyvážené alebo nevyvážené fotky. V prvom prípade sa budú prvky na fotke navzájom vyvažovať, ako napríklad dve budovy rovnakej veľkosti. V druhom prípade bude z jednej strany najvýznamnejšieho objektu už len menší objekt, a to buď bližšie, alebo ďalej (podľa toho, čo je z hľadiska kompozície lepšie). Napríklad dajte na jednu stranu veľký strom a na druhú malú skalú, alebo človeka. Aj keď táto metóda závisí od individuálneho poňatia, býva úspešná v prípade starostlivého umiestnenia jednotlivých prvkov. (Obr. 7)

Obr. 7: Rovnováha. Starý mlyn v kombinácii so stromom a potôčikom.

Experimentujeme – Posledné, a zrejme najdôležitejšie „pravidlo“ hovorí, aby ste experimentovali. Rovnako ako iné pravidlá, aj pravidlá kompozície možno porušiť alebo si ich prispôbiť. Ich vzájomnou kombináciou sa rýchlo naučíte z fotoaparátu vyťažiť maximum.

Pracovné aktivity:

1. Nájďme si vhodný objekt na fotografovanie technikou „zarámovania“. Môže to byť osamelo stojaca budova, alebo objekt, ktorý fotíme cez rám okna.
2. Pravidlo tretín: vhodnú fotografovanú scénu predstavuje strom, v pozadí je les alebo hory. Namiesto stromu môže byť skala alebo človek, zvierka, rastlina. Vyfotíme viacero záberov ako na šírku, tak aj na výšku. Držíme sa pravidla tretín.

3. Pravidlo rovnováhy: vyberieme sa do zastavaného územia, medzi domy, bytovky. Snažíme sa, aby objekty sa vzájomne dopĺňali, do záberu nedávame príliš veľa objektov, na výslednej fotografii by vyzneli príliš rušivo.

3 PRÁCA S BLESKOM

Svetlo je základným predpokladom pre vznik fotografie a zároveň hlavný tvoriaci prostriedok fotografického obrazu. Súčasná digitálna technika umožňuje fotografovať aj pri minimálnom osvetlení. Našou snahou musí byť nielen využiť prirodzené svetlo, ale prisvetľovať fotografované objekty. Najjednoduchší spôsob je použitie vstavaného blesku fotoaparátu. U drahších prístrojoch môžeme použiť aj prídavný externý blesk, ktorý nasadíme do sánok fotoaparátu.

Väčšina fotoaparátov automaticky použije blesk v tme alebo v situáciách, keď treba viac svetla. Mnoho ráz to oceníte, ale môže to brzdiť váš kreatívny potenciál.

Automatický blesk – Digitálny fotoaparát odpáli blesk automaticky, hneď ako zistí, že hladina okolitého osvetlenia klesla pod úroveň, keď by sa pri danej expozícii už nedalo fotiť „z ruky“. V takýchto podmienkach sa blesk použije pri každej snímke, ale jeho malý dosah a výsledná expozícia môžu zapríčiniť, že fotka bude pôsobiť plocho a nudne. Navyše bude v každej snímke neatraktívne tmavé pozadie.

Doplňkový blesk (vynútený) – Už len z jeho názvu je jasné, že doplnkový blesk sa používa na doplnenie svetla do určitých častí scény. Jeho odpálenie je „vynútené“ pri každej snímke a príde vhod pri fotografovaní osoby v ostrom protisvetle alebo v situáciách, keď sa expozimeter fotoaparátu môže ľahko pomýliť vplyvom jasných podmienok, napríklad na zasneženom svahu alebo slnkom zaliatej pláži.

Využitie doplnkového blesku pomáha vyvážiť expozíciu medzi bleskom a okolitým svetlom. Zmena expozície nie je vždy možná: ak by v našom portréte (Obr. 14) boli správne exponované tmavé časti, všetko ostatné by bolo preexponované, zatiaľ čo expozícia bez blesku by spôsobila tmavé oblasti na tvári chlapca. Malý záblesk funguje dokonale. Túto metódu možno použiť aj na dodanie iskry očiam, čo dokáže portrét výrazne oživiť.

Obr. 14: Využitie doplnkového blesku v praxi.

Pri použití doplnkového blesku nastavte fotoaparát do režimu doplnkového blesku (ak taký má), no ak taký nemá, nastavte režim vynúteného blesku (odpáli blesk pri každej snímke) a systémy fotoaparátu sa už postarajú o zvyšok.

Blesk s pomalou synchronizáciou – Znie to komplikovane, ale v skutočnosti to znamená synchronizáciu blesku s dlhým časom uzávierky. vďaka čomu môžeme zaznamenať okolité osvetlenie aj pri použití blesku. Blesk zmrazí akýkoľvek pohyb hlavného objektu a dlhý čas uzávierky zase zachytí tmavšie pozadie. Ideálne je to pri snímkach, kde je nálada daná práve okolitým osvetlením, ako napríklad na večierku, ale hlavné objekty sú osoby v popredí.

Väčšina digitálnych fotoaparátov má režim synchronizácie blesku s dlhým časom uzávierky, ale ak to nie je náš prípad, nastavíme dlhší čas uzávierky a použijeme vynútený blesk, čím dosiahneme oveľa lepšie výsledky. (Obr. 15)

Obr. 15: Fotografia s využitím blesku s pomalou synchronizáciou.

Funkcia „vypnutý blesk“ – Fotenie bez blesku sem vlastne nepatrí, ale uviedli sme ho z dôvodu, ak by blesk bol to posledné, čo by ste pri snímkach chceli. Týka sa to snímania cez okno, záberov plochých predmetov alebo predmetov s reflexnou plochou, pretože blesk by v mieste odrazu späť do objektívu fotoaparátu zanechal odlesk.

Blesk s redukciou efektu červených očí – Všetci sme už videli snímky s bleskom, na ktorých majú ľudia červené oči. Deje sa to v prípade, že sa svetlo blesku odrazí od sietnice oka späť do objektívu fotoaparátu. Oči sa sfarbia načerveno vplyvom cievok v oku. V tomto prípade použijeme režim potlačenia efektu červených očí. Fotoaparát vyšle lúč jasného svetla (predblesk) alebo sled jasných zábleskov. Oba spôsoby pomáhajú u osôb zmenšiť veľkosť zreničiek, čím znižujú pravdepodobnosť, že sa svetlo odrazí späť do objektívu.

Pokles výkonu blesku – Pokles výkonu blesku je spôsobený rýchlym úbytkom svetla za určitou hranicou. Ak sa vzdialenosť medzi bleskom objektom zdvojnásobí, na objekt dopadne svetlo len s jednou štvrtinou pôvodnej intenzity. Výsledkom je, že intenzita svetla

potrebného na správnu expozíciu rýchlo poklesne a pozadie ostane tmavé. Tomuto sa dá predísť použitím blesku s pomalou synchronizáciou alebo použitím silnejšieho blesku.

Pracovný postup č. 1:

1. Zapneme si funkciu vynútený blesk tlačidlom na fotoaparáte alebo v menu prístroja.
2. Rýchlosť synchronizácie blesku nastavíme na AUTO.
3. Čas necháme na automatiku, clonu takisto, prípadne si ju nastavíme podľa potreby ostrého alebo rozmazaného pozadia, ISO nastavíme obvykle na hodnotu 200 - 400.
4. Exponujeme. Ak chceme fotiť ďalej, musíme počkať, kým sa blesk znovu nabije.
5. Ak je fotografovaný objekt príliš ďaleko, nastavíme si vyššie ISO, prípadne zvýšime výkon blesku. Musíme si však dávať pozor na prepálenie bližších objektov. Pri fotení za jasného svetla ISO znížime.

Pracovný postup č. 2:

1. Zapneme si funkciu vynútený blesk a nastavíme funkciu synchronizácia blesku s dlhým časom uzávierky.
2. Čas nastavíme kratší než 1/60s, clonu podľa potreby, ISO na hodnotu 400.
3. Na fotenie je najlepšie použiť slabšie osvetlenú scénu, napríklad večierok pri umelom osvetlení.
4. Exponujeme. Ak je pozadie príliš tmavé, zvýšime ISO alebo predĺžime čas uzávierky. Pri dlhšom čase nastane rozmazanie pohybujúcich sa objektov v pozadí, avšak objekty bližšie k fotografovi, osvetlené bleskom, budú ostré.

Pracovný postup č.3:

1. V menu fotoaparátu alebo priamo na fotoaparáte vyberieme funkciu „redukcia červených očí“.
2. Stlačíme spúšť do polovice a rozsvieti sa svetlo pre redukciu javu červených očí. Po úplnom stlačení spúšte objekt vyfotografujeme.
3. Účinnosť funkcie na redukciu javu červených očí sa zvýši, ak sa fotografovaný objekt pozerá priamo do svetla pre redukciu javu červených očí. Pri fotografovaní zvierat sa snažíme, aby oči zvierat'a boli na jednej priamke so svetlom pre redukciu javu červených očí.

4 MAKROFOTOGRAFIA

Zábery z blízka alebo makrofotografia (skratka - makro) nám ponúkajú nové pohľady na náš svet. pričom táto oblasť je silnou stránkou väčšiny digitálnych fotoaparátov. Pri tomto druhu fotení sa zameriavame na detail, preto je veľmi dôležité mať cit pre celkovú kompozíciu fotografie.

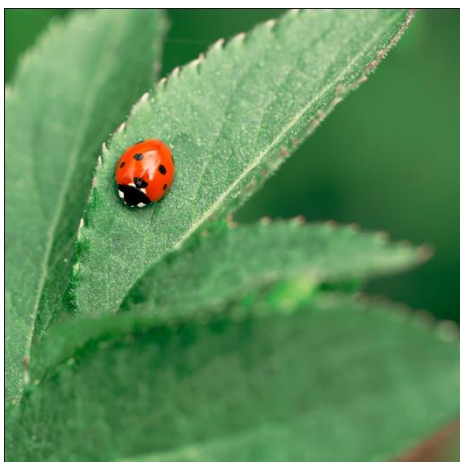
Pri fotení makra si vystačíme s fotoaparátom a statívom, ktorý je u makrofotografie úplnou nevyhnutnosťou. Veľkú úlohu tu hrá aj počasie, najlepšie vznikajú fotky za bezvetria a dobrého svetla, v interiéri musíme mať na pamäti zmysel pre kompozíciu a trpezlivosť.

Tipy na nastavenie fotoaparátu – Fotografovaný detail má byť jasný a hlavne správne zaostrený. Držme sa nasledujúcich bodov:

- ostrosť – myslíme na správne zvolenú ostrosť, ktorú nastavíme buď na automat alebo podľa svojho oka pri ručnom ostrení, ktoré si však vyžaduje trochu cviku.
- citlivosť – volíme čo najmenší stupeň alebo necháme prednastavenú. Pri vysokej citlivosti sa prejavuje vyššia hladina šumu.
- clona – maximálneho vykreslenia detailu dosiahneme vďaka vyšším clonám (Obr. 16). Pokiaľ chceme zaostriť len na detail, použijeme nižšiu clonu, pozadie tak zostane efektne rozostreté. (Obr. 17)

Obr. 16: Použité vyššie clonové číslo, okolie bezprostredne pri lienke je pekne vykreslené. Čas 1/100, clona f/18, ISO 800

Obr. 17: Použité nižšie clonové číslo, zaostrené na lienku, okolie a pozadie je pekne rozostrené. Čas 1/200, clona f/4,5, ISO 2000

- blesk – fotky vyzerajú dobre, keď sú predmety obklopené svetlom a nie utopené v tieni. Čo sa týka blesku, je lepšie spoľahnúť sa na denné svetlo, poprípade na odrazné dosky, ktorými si uhol svetla a vrhaný tieň nastavíme sami.

Ak nie je možné zaostriť na objekt z blízka, potom je jednou z alternatív, ako získať väčšie zväčšenie, fotiť z väčšej diaľky, ale pomocou priblíženia (zoomu) si objekt viac priblížiť.

Riešenie problémov s bleskom pri makrofotografii – Keďže vzdialenosť, z ktorej sa dá zaostriť na objekt, je pri väčšine fotoaparátov veľmi krátka, vstavaný blesk nedokáže osvetliť objekt vôbec alebo na ňom bude vidieť tieň objektívu. Prirodzené svetlo poskytuje rovnomerné osvetlenie, no umelé svetlo v podobe stolnej lampy je tiež vhodnou alternatívou.

Praktické a kreatívne spôsoby využitia makro režimu:

- Snímky vlastných šperkov alebo zbierky poštových známok možno robiť v makro režime nielen pre poistku, tieto zábery sú atraktívne aj samy osebe.
- Kvety v záhrade sú skvelým námetom a sú ihneď k dispozícii.
- Rôzne druhy hmyzu, ako včely alebo motýle, ktoré môžeme nájsť na kvetoch v záhrade, vyzerajú na záberoch zblízka tiež veľmi dobre.
- Na záberoch zblízka vyzerajú úchvatne aj textúry a vzory. Ak nevyzerajú dobre „vcelku“, skúste to v makro režime, často sa to opláti.

Pracovný postup č. 1:

1. Vyberieme si vhodný objekt na fotografovanie v interiéri. Napríklad prsteň alebo poštovú známku.
2. Fotoaparát pripevníme na statív. Snažíme sa, aby pozadie za fotografovaným objektom bolo čo najjednoduchšie. Blesk necháme trvalo vypnutý. Na prísvetlenie môžeme použiť stolnú lampu, nezabudnime na správne vyváženie bielej.
3. Postupne budeme nastavovať clonové číslo od najnižšieho ($f/2,8$ a menej) po zhruba $f/16$, ISO si nastavíme čo najnižšie (64 – 100), čas necháme na automatiku.
4. Zaostríme na objekt. Pri fotení makra musíme brať do úvahy minimálnu zaostrovaciu vzdialenosť objektívu, napríklad 0,25m. Ak sme príliš blízko, objektív nám nezaostří.
5. Exponujeme a porovnáme snímky. Zameriame sa na ostrosť fotografovaného objektu.

Pracovný postup č. 2:

1. Presunieme sa vonku. Nájdeme si vhodný objekt, napríklad kvet na lúke alebo húsenicu na konári stromu, slimáka na lístí.
2. Použijeme statív. Dbáme na kompozíciu snímku, aby objekt na fotke nebol ničím rušený.
3. Clonové číslo nastavíme na stredné až vyššie hodnoty, ISO čo najnižšie, čas necháme na automatiku.
4. Zaostríme a exponujeme.
5. Môžeme skúsiť zaostrovať manuálne, čo má pri makrofotografií obzvlášť zmysel.

Pracovný postup č. 3:

1. Na fotenie hmyzu, ako sú motýle, včely, chrobáky, môžeme použiť objektívy so zoomom alebo špeciálne objektívy s väčšou ohniskovou vzdialenosťou. Fotografované objekty tak môžeme fotiť z väčšej vzdialenosti a zbytočne ich tak nevyplašíme.
2. Pri použití objektívu so zoomom nastavíme najväčšiu ohniskovú vzdialenosť. Fotografované objekty sa tak budú zdať väčšie.
3. Použijeme statív alebo si oprieme ruku o podložku, konár alebo kmeň stromu.
4. Nastavíme vhodné expozičné parametre a exponujeme.

5 ŠPORT A RÝCHLY DEJ

Fotografie športu alebo iných rýchlych dejov môžu zobrazovať čokoľvek vrátane extrémne rýchlych športových áut, futbalistu, ktorý uteká počas zápasu alebo atléta, ktorý skáče do výšky.

Sledovanie objektu (panorámovanie) - Jeden zo spôsobov, ako zachovať hlavný objekt ostrý a pozadie rozmazané, je sledovať pohybujúci sa objekt. Ten počas pohybu pozorujeme na displeji (alebo cez hľadáček) a čakáme na správny moment. Nohy mierne zasadíme do zeme a plynulým otočením hornej časti tela sledujeme pohyb objektu, ako prechádza popred nás. Keď sa dostane do bodu, v ktorom chceme urobiť snímku, stlačíme spúšť.

Oneskorenie uzávierky – Mnoho digitálnych fotoaparátov trpí oneskorením času uzávierky. To znamená, že medzi stlačením spúšte a spustením uzávierky je malé oneskorenie, s ktorým musíme počítať a mať to na pamäti. Najlepšie sa tomuto problému dá vyhnúť pomocou metódy predostrenia.

Predostrenie – Táto metóda rieši problém oneskorenia uzávierky, pretože fotoaparátom zaostríme na vopred daný bod. Keď objekt fotografovania prechádza cez zaostrý bod, vtedy stlačíme spúšť a exponujeme.

Synchronizácia blesku s dlhým časom uzávierky – Ďalšou z možností je zosynchronizovať blesk s dlhým časom uzávierky. Dlhý čas uzávierky sa skombinuje s výbojom blesku, pričom blesk zmrazí pohyb objektu a dlhý čas uzávierky rozmazá pozadie. Rovnaký režim bol použitý aj pri fotografovaní pri nízkej úrovni svetla, ale kreatívne sa dá využiť aj počas dňa. (Obr. 18)

Obr. 18: Použitie blesku na zmrazenie pri rýchlom pohybe v kombinácii so sledovaním pohybujúceho sa objektu. Čas 1/90, clona f/22, ISO 200.

Načasovanie a ohnisková vzdialenosť – Aby sme zachytili správny okamih pri fotení pohybu je potrebné správne načasovanie. Uľahčiť si to môžeme použitím sériového snímania, ktorého rýchlosť je zväčša tri snímky za sekundu.

Na fotenie športu a iných akčných situácií sa viac hodia dlhšie ohniskové vzdialenosti, keďže často krát sa k objektu nemôžeme dostatočne priblížiť. Na to sa dobre hodí fotoaparát s desaťnásobným a väčším zväčšením alebo teleobjektív. Dlhšia ohnisková vzdialenosť znamená predĺženie najkratších možných časov uzávierky, najmä ak je šero. Pozor si musíme dávať na chvenie fotoaparátu. Kratšie časy uzávierky získame zvýšením ISO citlivosti a čo najväčším otvorením clony (F2,8). (Obr. 19)

Obr. 19: Na vytvorenie tejto fotky bolo použité max. priblíženie fotoaparátu. Čas 1/250, f/2,8, ISO 1000.

Tipy na nastavenie fotoaparátu:

- Na zmrazenie pohybu použijeme krátky čas uzávierky. Čím rýchlejšie sa objekt pohybuje, tým kratší čas uzávierky musíme nastaviť – okolo 1/250 s a menej. Ak je to nutné, zvýšime hodnotu ISO (citlivosti), no iba do tej miery, aby sme dosiahli požadovaný čas uzávierky.
- Na vytvorenie kreatívneho rozmazania použijeme dlhšie časy uzávierky. Nie všetky objekty je vhodné úplne zmraziť. Niektoré môžu mať dynamickejší vzhľad, ak bude v zábere trochu pohybového efektu. Skombinovať to môžeme s metódou sledovania pohybu. Použijeme čo najmenšiu clonu a čas okolo 1/30 s.

Zmraziť pohyb dokáže, okrem krátkeho času uzávierky, aj blesk, avšak je potrebný dostatočne výkonný model. Dlhé časy uzávierky môžeme kreatívne využiť aj v noci. Príkladom sú čiary vytvorené svetlami automobilov alebo farebné pruhy, ktoré za sebou zanechávajú kolotoče. (Obr. 20)

Obr. 20: Príklad kreatívneho využitia dlhých časov uzávierky. Clona f14, čas 10s, ISO 100.

Pracovný postup č. 1:

1. Jednou z mnohých metód na zachytenie pohybu je panorámovanie. Fotografovanú scénu predstavuje osoba alebo predmet v pohybe.
2. Nastavíme si požadovanú clonu, ISO, čas si nastavíme zvyčajne v rozmedzí od 1/60s do 1/8s.
3. Zameriame sa na pohybujúci objekt, vo vhodnom momente zaostříme a stlačíme spúšť. Je dôležité, aby bol pohyb fotoaparátu plynulý.
4. Na výslednej fotografii by mal byť fotografovaný objekt ostrý a okolité pozadie rozmazané. Ak sa nám to nepodarilo, skúšame znova.

Pracovný postup č. 2:

1. Vysvetlíme si metódu predostrenia. Nastavíme manuálny režim zaostrovania a zaostříme na dané miesto. Ak nemôžeme zaostrovať manuálne, tak si vyberieme bod, ktorým bude objekt prechádzať a stlačíme spúšť do polovice, čím naň zaostříme.
2. V prvom prípade držíme spúšť stále stlačenú do polovice, sledujeme objekt a spúšť stlačíme, len čo sa objekt bude nachádzať v predostrenom bode. Takto získame ostrý objekt s rozmazaným pozadím.
3. V druhom prípade použijeme rovnaký postup, no bez sledovania objektu, a ostrý bude aj objekt, aj pozadie.

Pracovný postup č. 3:

1. Ďalšou metódou je zmrazenie pohybu. Vyberieme si objekt alebo objekty v pohybe.
2. Nastavíme si vhodnú clonu (stredné hodnoty), ISO nastavíme na vyššie hodnoty, čas veľmi krátky, 1/500s a menej.

3. Vo vhodnom okamihu zaostríme na objekt a stlačíme spúšť. Krátky čas uzávierky by nám mal zabezpečiť efekt zmrazenia pohybu.
4. Ak je fotografia rozmazaná, skúsime nastaviť vyššie ISO a kratší čas.

6 DOMÁCE A DIVÉ ZVIERATÁ

Pri zvažovaní fotografických postupov možno k zvieratám pristupovať rovnako ako k ostatným objektom. Kompozícia, expozícia, zaostrenie aj všetky iné nastavenia musia byť v poriadku. Zaostrujeme na oči, zaber komponujeme tak, aby zviera vyzeralo prirodzene. Pri fotení zvierat s ľuďmi sa držíme pravidiel ako pri portréte (zaostrenie na oči), naopak, na fotenie psa poskakujúceho v záhrade využijeme postupy ako pri športe.

Podobne ako ľudia aj fotky zvierat trpia efektom červených očí – u zvierat skôr svetlozeleným. Ak máme externý blesk, tak ho používajme alebo na vstavanom zapneme efekt červených očí. Pri fotení v interiéri, ak je to možné, zapnime čo najviac svetiel. Pamätajme však, že blesk môže zviera vyplašiť, a tým pokaziť celý záber. Využívajme preto čo najviac prirodzené svetlo.

Načasovanie – Správne načasovanie je kľúčové, preto buďme pripravení a pozorujme zviera pri hre. Na upútanie pozornosti môžeme použiť aj piskľavú hračku. Alebo si zoženieme pomocníka, ktorý bude zviera zabávať a udrží ho čulé. Pohybujeme sa naokolo a hľadáme ideálny uhol pohľadu, zatiaľ čo náš pomocník nabáda zviera, aby robilo to, čo práve chceme. (Obr. 21)

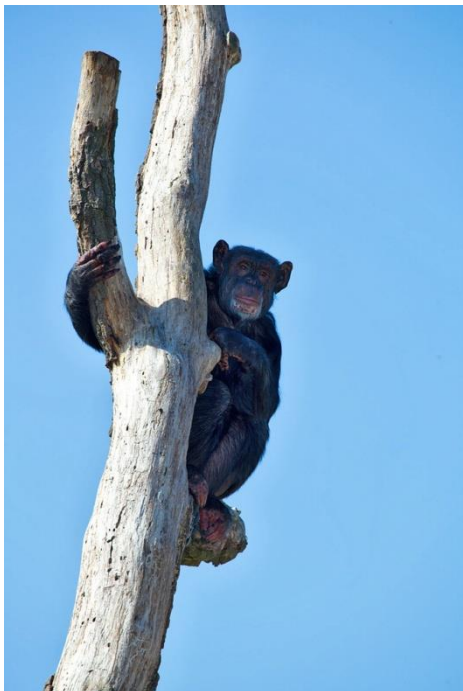

Obr. 21: Správne načasovanie. Čas 1/1250, clona $f/7,1$, ISO 320.

Zoo a voľná príroda – Fotografovanie zvierat v zoo môže byť náročné, ak nám v ceste stojí klieťka. Použijeme veľký otvor clony (menšie clonové číslo F), väčšie priblíženie a zaostríme na zviera v zadnej časti klieťky. Výsledkom je malá hĺbka ostrosti, ktorá zabezpečí, že klieťku v zábere prakticky nebude vidno.

Pred cestou do voľnej prírody v snahe spoznať život zvierat je veľmi dôležité zvážiť výber objektívu a jeho rozsah zoomu. S veľkou pravdepodobnosťou sa nám nepodará dostať do blízkosti fotografovaných zvierat, takže výkonný zoom objektív je nevyhnutnosťou. Tu platí, čím výkonnejší, tým lepšie. Vhodné sú niektoré zo súčasných kompaktných modelov

s 10- až 12- násobným zväčšením. Pri digitálnej zrkadlovke budeme potrebovať objektív s ohniskovou vzdialenosťou aspoň 300 mm. (Obr. 22)

Obr. 22: Fotka zo ZOO, na osvetlenie tmavších častí zvieratá bol použitý blesk, fotené pri maximálnom zoome. Čas 1/200, clona f/10, ISO 200.

Tipy na fotenie niektorých druhov zvierat:

- Najlepší spôsob, ako upútať pozornosť psa alebo mačky, je dať im hračku alebo kosť, s ktorou sa môžu hrať. Toto odvráti ich pozornosť od fotoaparátu, ale musíme byť pripravení rýchlo stlačiť spúšť.
- Fotografovanie rýb v akváriu je pomerne zložité pre odrazy od skla (akvárium) alebo od vody (rybník). Vypneme blesk a objektív priložíme čo najbližšie ku sklu alebo k vode. Počkáme, kým ryba prepláva popred objektív alebo keď sa prestane hýbať.
- V prípade menších zvierat, ako sú škrečky, myši a morské prasiatka, je ťažké dostať sa blízko k nim. Najlepšie je fotografovať ich v niečej ruke. Použijeme makro režim fotoaparátu a snažíme sa, aby zviera vyplnilo celú plochu obrazu. Ak sa zviera nachádza v kletke, použijeme väčší otvor clony, pretože vďaka menšej hĺbke ostrosti nebudú mreže kletky viditeľné.

Pracovný postup č. 1:

1. Vyberieme si vhodnú fotografovanú scénu, ktorú predstavuje poskakujúci pes.
2. Nastavíme si režim priority času.
3. Čas si nastavíme v rozmedzí 1/320 až 1/1000, ISO necháme na automatiku.

4. V správny moment zaostríme a exponujeme.

Pracovný postup č. 2:

1. Fotografovanú scénu predstavuje zviera v kletke žijúce v Zoo.
2. Nastavíme si väčšiu clonu, napríklad f2,8, čas a ISO necháme na automatiku.
3. Zaostríme na zviera v zadnej časti kletky a exponujeme.
4. Plne otvorená clona zabezpečí, že kletku nebude vôbec vidno.

Pracovný postup č. 3:

1. Fotografovanú scénu predstavuje zviera žijúce vo výbehu.
2. Nastavíme si stredné hodnoty clony, čas necháme na automatiku, takisto ISO. Ak je zviera v pohybe, manuálne nastavíme kratší čas, aby sme zmrazili pohyb.
3. Fotografiu sa snažíme komponovať tak, aby pozadie nebolo rušivé, ale aby svojou štruktúrou a farebnosťou vhodne dopĺňalo atmosféru záberu.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

ANG T. 2004. Digitální fotografie pro pokročilé. Praha: Slovart. 2004. 144 s. ISBN 8072095633

DAVIS H. 2009. Expozice a světlo v digitální fotografii. Brno: Computer Press. 2009. 176 s. ISBN 9788025122082

DOLEJŠÍ T. 2010. Blesk. Brno: Computer Press. 2010. 160 s. ISBN 9788025127292

HARMAN, D. 2012. Tvorivá digitálna fotografia. Bratislava: Slovart. 2012. 221 s. ISBN 978-80-556-0336-0

LINDNER, P. – MYŠKA, M. – TŮMA. 2003. Velká kniha digitální fotografie. Brno: Computer Press. 2003. 271 s. ISBN 80-251-0013-8

KELBY S. 2007. Digitální fotografie. Brno: Zoner Press. 2007. 240 s. ISBN 8086815565

KOLEKTÍV AUTOROV. 2005. Naučte se komponovat kreativně. Brno: Zoner Press. 2005. 160 s. ISBN 80-86815-32-3

MALÝ A. 2008. Fotografujeme psy a jiná zvířata. Brno: Computer Press. 2008. 176 s. ISBN 9788025123089

PETERSON, B. 2005. Naučte se exponovat kreativně. Brno: Zoner Press. 2005. 160 s. ISBN 8086815226

PIHAN, R. 2011. Mistrovství práce s DSLR. Praha: Institut digitální fotografie. 2012. 290 s. ISBN 80-903210-8-9

THOMPSON R. 2006. Naučte se fotografovat dobře makro a detail. Brno: Zoner Press. 2006. 160 s. ISBN 8086815358

www.canon.sk

www.cnews.cz

www.digi-foto.sk

www.ephoto.sk

www.exposureguide.com

www.foto.lumatex.sk

www.fotografovani.cz

www.generace21.cz

www.grafika.sk

www.paladix.cz

www.wikihow.com

www.wikipedia.sk